

TENTOONSTELLING 'BALLADE VAN HET KWETSBARE' DOOR AGNES PAS

Van 12 april '26 tot en met 24 mei '26 kan je artistieke werken van Agnes Pas komen bewonderen in de Begijnhofkerk te Mechelen. Ik was te gast bij Agnes en we hadden het over de expo, de artistieke weg die ze ging doorheen de jaren en haar kijk op de band tussen geloof en kunst.

Goedemiddag, Agnes, dank voor de gastvrijheid. De titel van de tentoonstelling intrigeerde me meteen. Waarom een 'ballade' (een verhalend lied of gedicht). Waarom 'het kwetsbare' en niet de kwetsbaarheid of de kwetsbare mens? Kan je er iets meer over vertellen?

Ik heb nooit verwacht dat ik mijn werken nog eens zou tentoonstellen. Als de vraag kwam heb ik geaarzeld, maar dat het in een kerk zou zijn heeft me overtuigd. Het thema of de titel van deze expo overkwam me. Het was een ingeving, het zou dat zijn. Het is een geschenk om in te zien dat het een belangrijke rol speelt bij wie ik ben in mijn werk en mijn leven.

Ik koos voor 'ballade' omdat er al een verhaal gebeurd is bij wie iets probeert vorm te geven, het is soms een soort van explosie van creativiteit. De ballade wordt niet verteld, want zodra je een beeld toont, ontstaat er een nieuw verhaal bij de toeschouwer. Dat nieuwe verhaal is wat op de toeschouwer afkomt, een uitleg, een verhaal dat past bij het beeldend werk, maar zelfs dat moet niet perse. Mensen geven verschillende titels aan een kunstwerk. Zoiets komt aanwaaien, het klopt voor mijn werken, maar het klopt ook voor het kwetsbare, in het klein of in de wereld.

De titel had ook 'Ballade van de veerkracht' kunnen zijn. Tussen die twee, het kwetsbare en veerkracht, speelt zich een heel leven af, het kwetsbare zit overal. De wereld is kwetsbaar, maar evengoed veerkrachtig. Het is wonderbaarlijk hoever mensen kunnen gaan in veerkracht. Toch werd het 'het kwetsbare' omdat ik erdoor geraakt wordt. Nogal wat mensen geven stem aan het kwetsbare, ik heb ook veel gekwetste mensen ontmoet in mijn loopbaan, maar dat kan een eerste indruk zijn want er zit ook veerkracht in mensen. Dat komt tot uiting in mijn beelden doordat ik ze soms letterlijk vleugels geef. Neem het voorbeeld van pater Damiaan. Hij wordt vaak afgebeeld als melaatse. Ik kon dat niet want de parel, de kracht en uitzonderlijke toewijding in deze mens trekken me aan. Ik wil doorheen mijn beelden in dialoog gaan met een krachtige en tegelijk tedere Damiaan, over die melaatsheid heen. Zo is dat ook bij mensen met dementie. Ik probeer steeds de mens te blijven zien, niet alleen de ziekte.

Je bent al vele jaren een zeer gewaardeerde kunstenares. Hoe ben je dat geworden? Of word je geboren als kunstenares?

Dat zijn grote woorden, zo zou ik mezelf nooit durven te noemen. Zin voor schoonheid en creativiteit zitten misschien wel in mijn DNA. Mijn vader en zijn broers waren allemaal in het artistieke bezig. Ik ben, bij manier van spreken, met de schildersezel en het schrijverschap grootgebracht. Ik was een late roeping en toch ook weer niet. Ook in de jeugdbeweging trok het creatieve me erg aan. Iets nieuws maken, deed ik graag.

Er zullen vele oudere mensen zich de autoloze zondag in 1973 herinneren. Dat was een bijzonder dag voor mij, want ik had op mijn verjaardag schildersmateriaal gekregen en daarmee maakte ik die dag een eerste werkje, kinderlijk, naïef, Bijbels geïnspireerd. Schilders als Albert Servaes, Georges Rouault en Romain De Saegher trokken me aan. Met de losse pols, niet alles mooi afgelijnd, durfden ze Bijbelse thematieken weergeven. Ik schilderde tussendoor, want ik heb altijd een volle agenda gehad in het vormingswerk. Geïnspireerd door culturen en reizen, niet met een bepaalde stijl, het was eerder spelerei, ik experimenteerde, maar blijkbaar sprak het mensen aan. Ik kreeg vragen om mijn werken tentoon te stellen. Gaandeweg werden mijn werken abstracter en

schilderde ik meer sporadisch. Ik maakte bijvoorbeeld kruiswegen, als gebeden, naar aanleiding van de genocide in Rwanda in 1994. Ik was enorm getroffen door wat daar gebeurde. Ook vandaag is er een overdaad aan geweld en zoekt ieder een weg om daarmee om te gaan.

Toen ik met pensioen ging, wilde ik iets blijven doen met dat artistieke. Ik ging op verkenning in de academie. Ik zocht iets dat ik nog niet kende, ook om het vak onder de knie te krijgen. De beeldhouwersklas werd een openbaring. Dat was het! Ik ontmoette er de juiste persoon op het juiste moment en op de juiste plaats, de leerkracht met wie ik nog steeds bevriend ben en die me ondersteunt bij deze tentoonstelling. We vonden elkaar spiritueel en ik had een grote bewondering voor haar vakkennis en pedagogische aanpak. Stilaan stroomden de beelden volop in mijn hoofd, ik leefde in mijn geest met sculpturen die vroegen om geboetseerd te worden.. Men begon opdrachten te vragen zoals Damiaan boetseren bijvoorbeeld. Ik ben nog steeds verbaasd dat ik dat durfde aannemen. Een beeld maken is een heel proces, zeker een bronzen beeld. Dat verloopt met de verloren was techniek in twaalf stappen, het vraagt dus veel tijd.

Er werden ook drie boeken uitgegeven met je werken en meditatieve teksten?

Ik kreeg er dankbare reacties op. De voorbije acht jaar was ik mantelzorgster. Het boetseren viel stil omdat ik me volledig wilde wijden aan die zorg. Mijn geest was niet meer vrij, maar ik kreeg een prachtige, diepe ervaring in de plaats. Ik schreef wel in 2020 elke dag een reflectie en dat is een boek geworden, 'Het leven omarmen'. Ik kreeg daarop heel solidaire reacties, soms van andere mantelzorgers die het boek gebruikten als communicatiemiddel .

Agnes, in jouw kunst is de band tussen geloof en kunst sterk aanwezig. Wat is die band precies?

Voor mij persoonlijk is dit een sterke band. Religies en kunst gaan beiden op zoek naar het onzegbare achter de werkelijkheid. Er leeft meer dan dat wat we zintuigelijk waarnemen. Om dat uit te drukken, om de ervaring van de schoonheid uit te drukken, om dat waar niet rechtstreeks woorden voor zijn, helpen kunst en religie. Ze geven er een stem aan. Kunst en religie raken het mysterie aan. Ze lichten iets op van de antwoorden op de vragen hoe we het leven kunnen leven, wat de zin is van ons leven, ze maken het kwetsbare zichtbaar, wekken het verlangen om mee te creëren, komen tegemoet aan de scheppingsdrang die in elke mens aanwezig is. De filosoof Friedrich Nietzsche zei ooit: 'Kunst is de bevestiging, de zegening en de vergoddelijking van het bestaan'. Kunst bevestigt want wil op een andere manier tonen wat er is en wil het leven omarmen, ze zegent want wil de ziel tonen, betekenis geven en het leven mooi maken en vergoddelijkt want er blijft altijd het mysterie, het maakt ons nederig. Bij kunst gaan geest en handen samen. Dat zie je ook bij Johann Sebastian Bach. Zijn muziek, dat zijn gebeden. Spirituele werken suggereren iets van het kwetsbare en van de veerkracht in elke mens.

Als mensen zich openstellen en tijd nemen, dan kan iets oplichten. Mijn christelijke zoektocht was op de achtergrond altijd inspiratie, die levensvisie klopt voor mij. Geloof is altijd verweven in wat ik uitdruk.

Heb je een voorkeur voor een bepaalde Bijbeltekst?

Ja, de Eerste Brief van Johannes: "Ieder die liefheeft, komt uit God en kent God want God is Liefde. Wie in de Liefde blijft, blijft in God en God in hem/haar." Er is maar één zonde en dat is die tegen de Liefde.

Hoe zou je je eigen tentoonstelling willen aanbevelen?

Kom een dagje naar Mechelen en bezoek de Begijnhofkerk. Wandel binnen en zoek de stilte bij een beeld of een tekst. Misschien herken je iets van je eigen zoektocht, van je eigen kwetsuren en van je veerkracht (vleugels) die je in balans houdt.

Ik wil je oprecht bedanken, Agnes, voor deze bijzonder aangename ontmoeting. Het was me een eer en genoeg om dit te mogen doen. Ik wil de expo voor geen geld missen!

Praktisch

Deze tentoonstelling is een organisatie van CCV - christelijke cultuur vandaag - met 'Cultuur in Geloof' en de Stuurgroep Begijnhofkerk Mechelen.

De expo is elke dag (uitgezonderd maandag) te bezoeken tussen 13 en 17u.

Vernissage van de tentoonstelling - **zondag 12 april om 15u** - Opening met onder meer sprekende teksten, een interview met Agnes en receptie.

Poëzieavond - **woensdag 13 mei om 20u** - Gedichten en een streepje muziek bij het artistiek werk van Agnes Pas.

Rondleidingen - **woensdag 22 april** om 15u30 en **zaterdag 23 mei om 15u30** - Agnes Pas gidst zelf bij en door haar werk.